

L'ESQUELLA

DE LA TORRATXA

Núm. 1946 ————— Any XXXVIII
BARCELONA 14 D'ABRIL DE 1916

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT
10 cèntims ————— Atrassats: 20

LA PRIMERA EMPENTA

¿Oi que, per sortir de l'ou,
s'ha portat bé el partit nou?

CRÒNICA

Post electorals

AL volta serà un efecte de perspectiva, però la candidatura victoriosa, la regionalista, ens produeix una sensació de llunyania, de domini i de separació. Aquests senyors Marqués de Camps i Ferrer-Vidal, desconeguts de les multituds, amb re-

nom de Cesus, fan un sò idèntic al dels senyors feudals en les pagesies. ¿Qui són? ¿Com pensen? ¿Per què aquesta insistència seva en representar-nos? ¿Per quin misteriós poder triomfen? La massa sab les anècdotes i els detalls físics dels candidats demòcrates, els negocis d'en Lerroux, les febleses de l'Iglesies, la vida pitarrasca d'en Pere Corominas, les audaciacs d'en Samblancat ¿però qui pot respondre an aquestes interrogacions sobre el Marqués de Camps i en Ferrer-Vidal?

I per a nosaltres, barcelonins, aquests senyors tenen el mateix enigmàtic poder que per als pagesos del Vendrell el Marqués de Villanueva i per als del Penadès, en Bertrán i Musitu.

* * *

En Brossa, en la nit reposada del diumenge, després del deslliurament electoral, comenta la victòria regionalista:—Es el triomf del filisteisme i de la neutralitat—diu.

No, no; és el triomf de la plutocràcia, del diner sobre la voluntat i la intel·ligència. Un senyor, en Bertrand i Serra, adquireix una acta per a defensa dels seus interessos. Això entra en els gastos del sistema constitucional i executiu de la casa que té capataços, majordoms, guardabosc, procuradors, advocats i una acta. Un altre senyor, per a completar la seva ornamentació, afegeix a l'auto, a la llotja, a les quadres, a la *querida*, una representació parlamentària. No parlarà mai, ni s'interessarà per les angúnies nacionals, ni per les inquietuts dels seus electors, però serà abonat, *querido* de la X, marquès i diputat.

Aquests senyorets parlamentaris com en Bosch o en Samà, arriben a la diputació per un procediment invers al que segueixen els polítics populars. Aquests volen la diputació per a conseguir el benestar i els que ja'l frueixen desitgen la diputació.

En Brossa m'escolta, convençut.

—Aleshores ¿on trobar la solució?

—La solució està en vostè. L'ideal seria un Brossa amb rals.

* * *

Els governadors civils són uns mals psicòlegs. Quan l'elecció és acabada, acostumen a enviar forces al carrer i a la porta del centre polític victoriós, si aquest no és la Casa del Poble, centre d'agressions. ¿Per a què, senyor, les negres siluetes i les armes vigilants, si mentres els iniciats recompten les votacions, el bon elector que s'espera al carrer, se sent ple d'una dolça tolerància? ¿Per a què les autoritats imposantes, si el carrer queda convertit en una secció de l'Acadèmia de Ciències Morals i Polítiques?

—¿Que sab qui guanya?

—La *Lliga*.

—No pot ésser. Jo sé que van frec a frec amb els radicals.

—No ho crec.

—¿I per què no? Els radicals són una força...

I la controvèrsia s'inicia, plàcida, cortès, plena de «dispensis», i d'evocacions pretèrites. Entorn dels dialogants, la gent fa rotllo i els antics socis de la Popular i de Ramón Lluç, de les Fraternitats i de l'Escolar Republicana, parlen de les velles diades polítiques i poc a poc, entre aquells adversaris s'estableix una solidaritat sentimental de records, com entre vells que evoquessin els dies juvenívols.

No, senyor governador, no torni a enviar forces a la porta dels centres polítics després dels escrutinis. Aquells carrers són les zones neutrals de la política.

* * *

Entre'ls tipus electorals curiosos, hi ha el que s'aixeca dematí per a votar en blanc, el que esborra per a contrarrestar amb el seu sufragi la votació de la ciutat, i el que barreja les candidatures. Quan apareix una d'aquestes candidatures arbitràries i incongruents, la gent se pregunta per la filiació d'aquell elector classificat immediatament d'idiota.

I no ho és d'idiota, sino un bon home, monomaniac de la ponderació i dels devers socials. Un d'ells ens va puntualitzar la seva votació. An en Giner el votava per honorat, an en Rusiñol per catalanista, an en Corominas per republicà i francòfil i an en Layret... Aquí l'elector arbitrari va dubtar.

—An en Layret perquè és amic del papà.

* * *

Aquests són electors momentanis i trashumants. Resta l'elector permanent i sacerdotal, que's constitueix al col·legi amb la taula, vigila l'elecció, vota a darrera hora, després d'averiguar les ordres secretes rebudes pels interventors i presència l'escrutini, apuntant els vots.

Quan un dubte esclata i se promou una discussió interpretadora, ell hi intervé. «Jo sostinc que els vots esbo-

Del Jardí dels humoristes

A DOS RALS L'ANEC

rrats amb llapiç són bons.» «No senyor, no són bons.» Ell sosté que són bons i crida: «¿Què diu la llei?» Se llegeix la llei que declara nuls els vots esborrats amb llapiç. Aleshores, crida: «Doncs, encara que ho digui la llei, jo protesto.»

Aquest elector permanent i sacerdotal una altra vegada se va fer llegir la llei electoral. L'article era terminant, però ell, irreductible, objectà.

—Respecte an això, hi ha qui diu que sí, hi ha qui diu que no.

La candidatura radical-nacionalista, ha obtingut dinou mil vots. D'ells, uns tres mil són apòcrifs. Altres mil o dos mil poden ésser tinguts com aportats per la pressió oficial. Resten uns quinze mil, i lo dolorós per ells, és la flonja voluntat que'ls diposità en l'urna que abans era per a ells reliquiari.

Una frase d'un amic nostre, empleat municipal, i antic nacionalista, ens ofereix un *mot de la fin* per a aquestes notes i a la vegada, una frase sobria i aguda, síntesi de tot l'esperit de la votació radical.

—¿A qui heu votat?—li preguntarem.

—An en Lerroux, per compromís. I an en Corominas, per conmisericació.

PARADOX

En Paulí Torrents és un dolent caçador que no té res que veure amb el *Mal Caçador* del jovincel acabat i ja cèlebre poeta Sagarra.

En Paulí Torrents, amb el sarró plè de teca al costat i l'escopeta carregada a l'espatlla, va sortir dematinet de Tiana i s'internà pels boscos de la Conreria amb l'intent de caçar lo que sortís.

Caminà, caminà, i res; trespàs per amunt, trespàs per avall i res, ni una guatlla, ni un trist gafarró. Ja n'hi sortien de peces, ja, però o no les veia o se li perdien a lo millor d'engegar el tret. Vingué l'hora d'esmorzar i ho feu amb gana i amb rabia, pel fracàs. Després, tornemhi, i tampoc res.

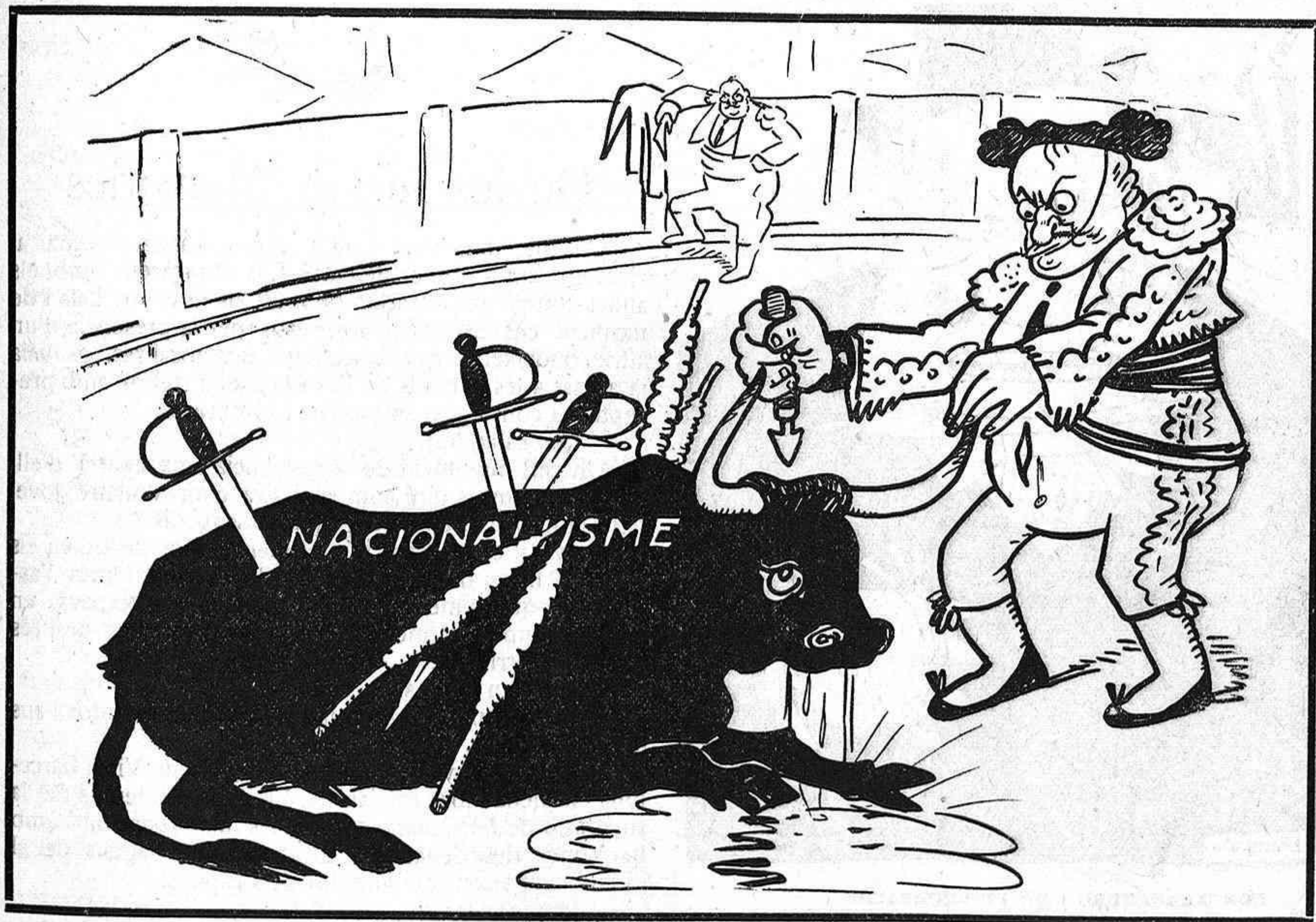
Fins que a l'últim, fatiguet, va asseure's dessota d'un pi, aprop d'una vella masia.

Allí, a quatre passes, hi havia un bordegaç un xic ganapia que estava pelant una canya per fer-se un fluiol; i a l'altre cantó, més vora la casa, una vintena de ànecs nedaven en una bassa d'aigua.

Al veure les bestioles, an en Paulí Torrents li va venir la tentació. I cridà al bordegaç.

—Ep!... Noi!... Si em deixes tirar un tret an aquell ànec, et dono dos rals.

El xicot alçà les espatlles, com volguent dir: vinga.

LA «PUNTILLA»

—Apa, resignació i cor fort, que això no és més que un al!...

El President.—Nada, nada,... exigim una satisfacció...

En Paulí Torrents donà cinquanta cèntims al bordegaç, apuntà l'arma, disparà i matà un ànec.

Vols dos rals més i m'hi deixes tornar?—digué, entusiasmat el caçador.

—Vinguen!—respongué l'altre.

I aquest vui, aquest no vui, en Paulí, que anava trobant gust an aquella fàcil cacera, vingà matar ànecs i vingà donar mitges peles al xicot.

Fins que, per fi, el caçador, com si tingués consciència del mal que feia, preguntà al bordegaç:

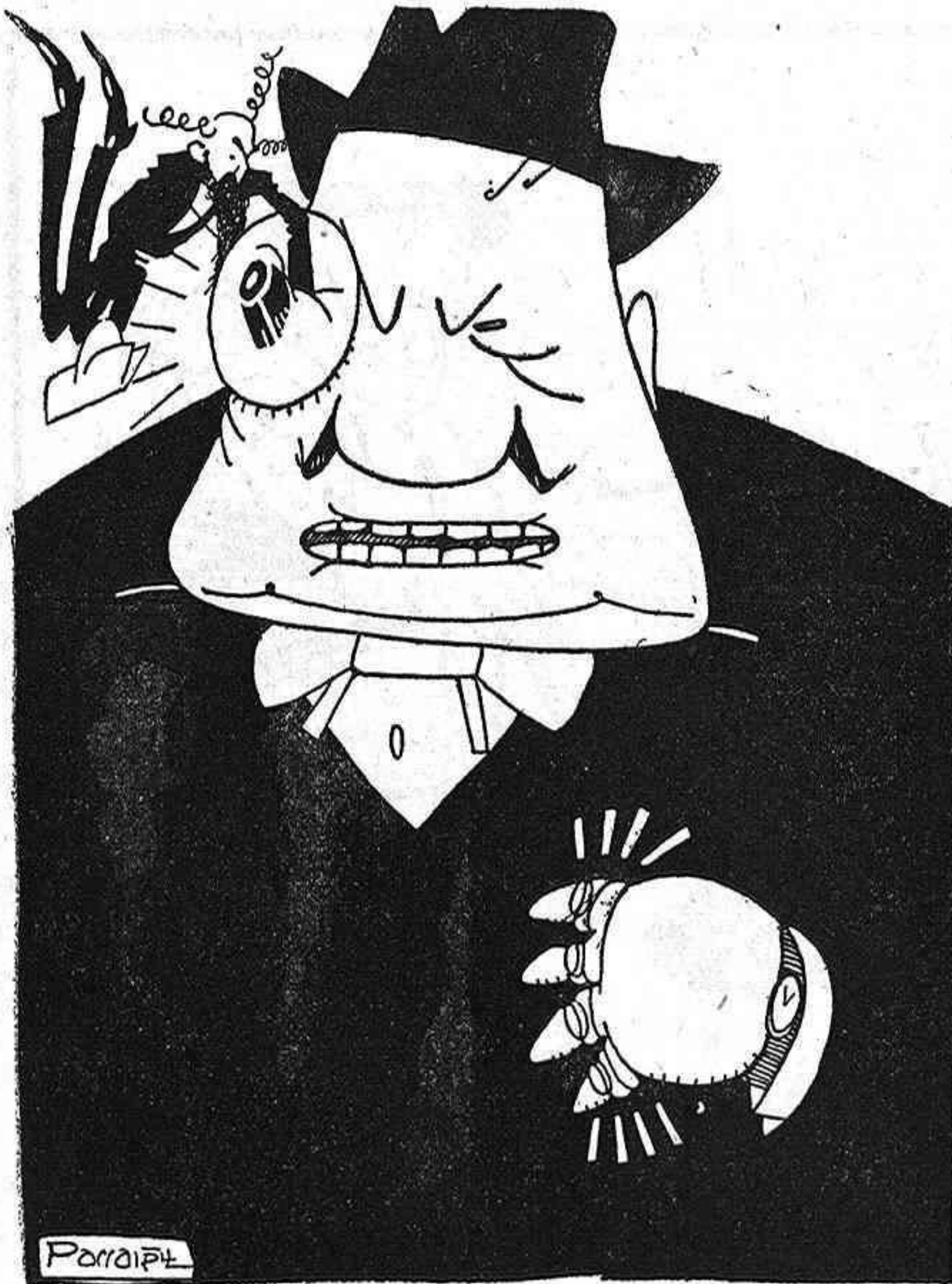
—Però ¿vols dir que't convé que vagi matant tots aqueixos ànecs?

—A mi?... A mi sí que tant me fa!

—Com?... Que pot-ser no estàs aquí per a guardarlos?

—No, senyor. Jo no hi tinc res que veure amb els ànecs. Jo he vingut aquí a fer-me un fluviol.

ADELI

DON ALACANDRO I LA REIVINDICACIÓ

—Juraria que m'ha caigut una Brossa a l'ull...

De les meves Memories

Un dia, mig estiu i mig tardor, vàrem retornar al Col·legi. Era a primer de curs. Ens abraçarem amb els antics companys. Miràrem de reüll als nous arribats i de moment ens trobàrem sorpresos per la presència d'un altre condeixeble, que desconegut per nosaltres, es veia ja avesat a les habituds de l'estudi i fet a tractar amb preceptors i conserges, amb criats i cambres.

—Qui és aquest?

Un cert moviment de repugnància ens apartà d'ell.

Era... com us diré com era? Era com Voltaire jove, però com Voltaire de veres. (Ho asseguro!)

Senyoril en el vestir i en el menjar; poc destre en els exercicis físics; no sabent mai la lliçó i sabent més l'assignatura que'ls més aplicats quan el curs s'acabava, en Jaume s'emprà del meu esperit molts pocs dies després de la seva arribada.

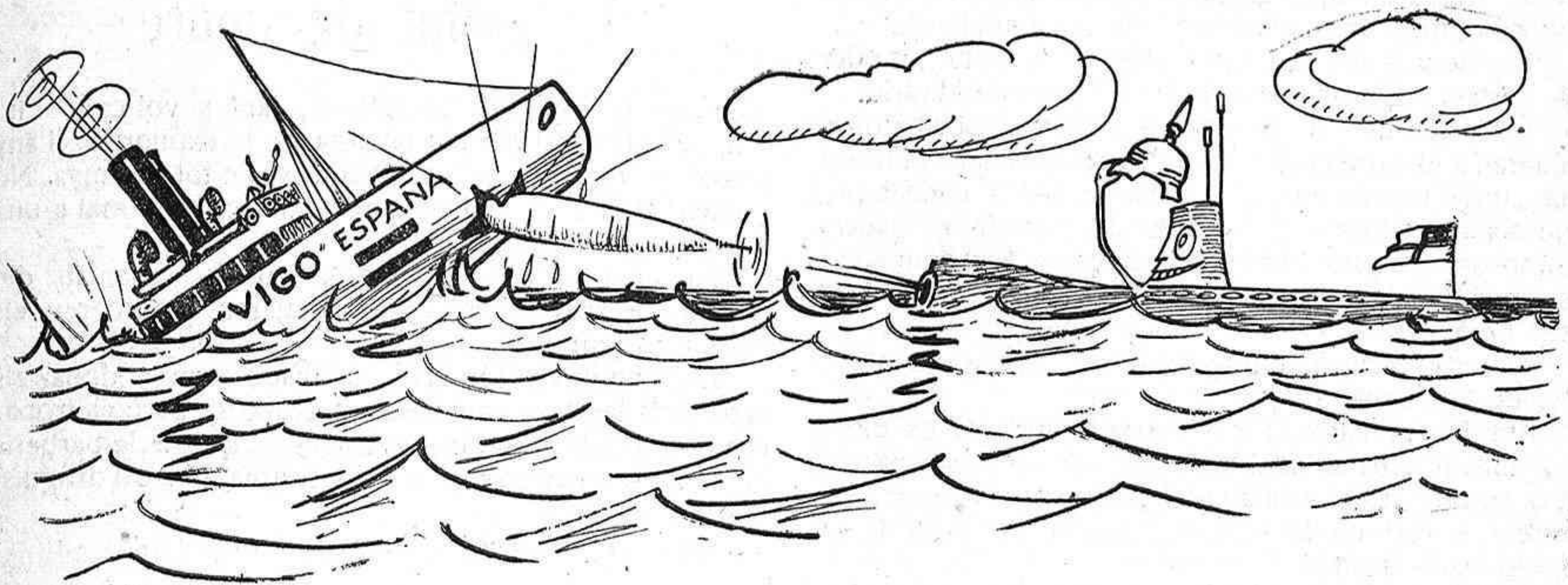
Visquerem junts sis o set anys.

Sortírem junts, amb el títol de batxiller tots dos i ens diguerem: adéu.

Dos o tres anys després ens retrobàrem. Vivía Barcelona en plena febre catalanista. Erem en el temps de la supressió de *La Renaixença*, de les manifestacions amb barretines, dels Segadors a tot drap i dels sagells de al «Unió» enganxats en l'interior dels capells.

—Jaume!

—Joan!

El submarí.—Això rai,... aquí la teniu!

—Que fas?
—Del comerç, i tu?
—Res. Ara per ara res.

I aquí començà una conversa llarga, tota una tarde de diumenge de conversa.

En Jaume havia tirat per militar; ja admès, se'n cansà. Anava a l'«Edén» i a l'«Alcázar» aleshores.

—I tu què fas?

Jo vaig contar poc del meu treball, però molt de catalanisme, d'aquell catalanisme anàrquic de fa vint anys; però anàrquic barrejat sempre amb coses d'art.

I al deixar-nos, ens diguerem:

—Fins demà.

I fou fins demà, fins demà passat i fins l'altre, l'altre, l'altre... fins que la mort... No vui parlar-ne.

La casa d'en Jaume era al carrer dels Banys. Propietat d'una parenta que ocupava el principal; ells vivien al primer pis juntament amb una germana casada.

El primer dia en que vaig ésser presentat a la família la meva impressió fou d'una estranyesa immensa.

El séu pare, un home, no un home, un senyor d'una més que aristocràtica figura em saludà, m'aconduí al saló i començà a preguntar-me sobre negocis materials i inquietuts de l'esperit.

Però mentres preguntava coses sensates, igual que fós un mico, s'anava enfilant pels barrots de la cadira. Acabà seient a tall de moro.

Després vaig veure a sa mare. Portava un vestit de vellut. Sempre més l'he vista igual. Sempre com si volgués cantar òpera.

Dinant, pare i fill es tiraven boles de pa. Lamare cantava la *Norma* amb una veu de grill.

L'amic que volia fer de militar, es feu pintor. Pintor amb gran talent.

La gent de casa seva li cedí un pis de l'escala on vivien i aquell fou des d'aleshores el nostre casino.

Allí varem beure, allí varem fumar, allí a les nits d'hivern menjàvem castanyes i moniatos.

Pis com aquell no se'n veurà cap més. Gent com els que hi anaven tampoc, seguint els vents que corren.

Al cap de poc temps marxà a París depressa. Després recorregué l'Espanya, i un dia, mal dia ens arribà a Barcelona. Maleit dia!

Després, a París altre volta. Després... aquí prou. Qui vulgui saber, que vagi a Salamanca.

França a Espanya

A primers del mes entrant, aniràn a Madrid, per a donar unes conferències, com a representants de la cultura francesa, el gran filòsof Enric Bergson, el meravellós poeta Edmond Rostand, autor, ben conegut a Espanya, del *Cyrano de Bergerac*, Edmond Perrier, director del Museu de Ciències naturals de París i el senyor Imbart

EN BELMONTE

—Estigui segur, gran Alomar, que'l dia que'm presentí jo, trec molts més vots.

de la Tour, acadèmic. Tots ells són reconeguts com prestigioses autoritats en els estudis de sa competència.

Per boca d'ells la França, mare de la cultura moderna, parlarà a Espanya des de les tribunes de Madrid.

De la vila de l'ós passarán a Granada i Sevilla on se juntaran a un altre grup d'il·lustres personalitats franceses, que també haurán vingut a Espanya per a contribuir a aquesta aproximació a nosaltres del pensament francès. Composaran aquest altre grup, el poeta Richepin (Jean) tan amic d'Espanya i els acadèmics Etienne Lamy i marqués de Segur.

Aquesta creuada d'intel·lectuals s'arribarà també a Oviedo i Salamanca.

Ara bé: ¿Catalunya pot restar indiferent? Es precis que donant fè de sa intel·lectualitat, de sa presència viva en la cultura actual, Catalunya, demani sentir, en la hora present, el verb de la cultura francesa, per boca de sos representants ilustres.

¿Pot Barcelona desapropiar aquesta ocasió de fer una vegada més manifestació de sa cultura i de son europeisme?

L'Ateneo Barcelonés i l'«Institut d'Estudis Catalans» tenen la paraula.

Distraccions de savi

¿No han sentit contar mai cap anècdota del doctor Pasteur?

Se'n diuen de crespes.

Es conta d'ell que una vegada fou convidat a dinar a casa d'un client séu.

A l'arribar el moment de menjar les postres, va cridar l'atenció de tots els de la taula, el gran mirament, la delicada cura, amb que el famós savi rentava de una en una, les cireres en una copa d'aigua.

Algú va atrevir-se a somriure irònicament i el gran Pasteur, al adonar-se'n, va exclamar amb elséu tò amable i doctoral característic:

—Vostès s'estranyen de que m'entregui rentant les cireres amb tanta parsimonia, oi?... Doncs si vostès sapiguessin els milers i milers de microbis que pul·lulen per la pell d'aqueixa saborosa fruita, no sols les rentarien, sinó que, amb previsió, les farien bullir, com s'hauria de fer també amb totes les fruites similars.

Deixant-se portar pel tema—que era el tema científic dels séus amors—el savi famós va alçar-se i engegà als comensals un magnífic discurs sobre els microbis.

I al acabar de parlar—sense fixar-s'hi—va beure's tota l'aigua de la copa on havia rentat les cireres.

El sulfat de coure

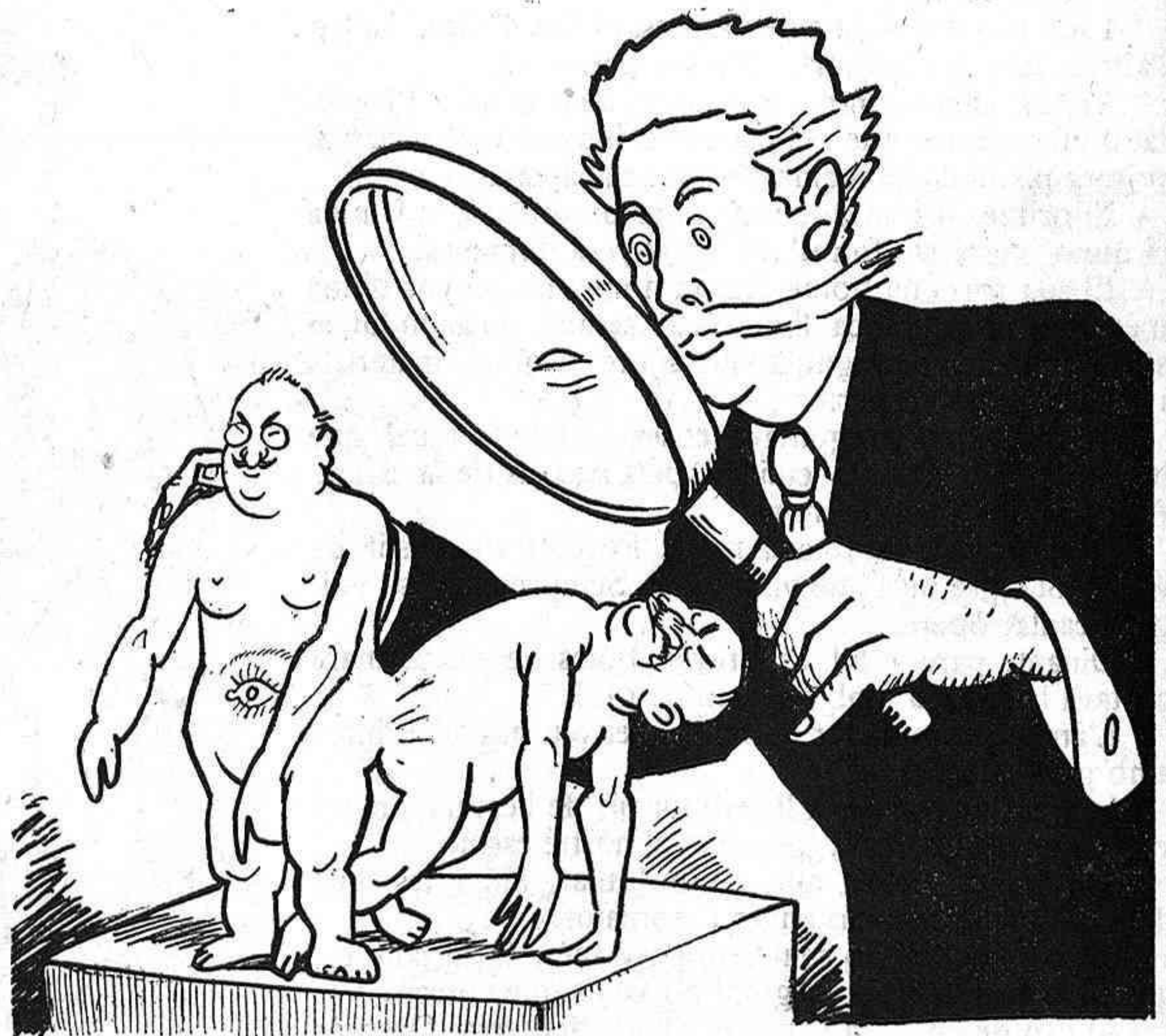
Com és sapigut per tothom, tant si vol com si no vol, perque si no vol a la taberna ja li expliquen, l'any passat el *mildium* es va beure el vi de tot Espanya. No content amb el vi, es menjà els tomàtecs i feu mal a una munió més de plantes.

La culpa fou dels pagesos, els quals, espantats del preu a que anava el sulfat, no sulfataren i perderen els bous i les esquelles.

Arrepentits del séu erro, es disposaven a donar als ceps tants lavatges com fossin necessaris, però es trobaren desseguida amb l'inconvenient de que a la barberia no hi havien navages, ni a la font aigua, ni a càl droguista sulfat de coure.

Aleshores començà la lletania al revés:

—Les vinyes se moriràn.	—Ja va.
—Es temps de sulfatar	—Ja va.
—Corre molta pressa	—Ja va.
—No trobem sulfat	—Ja va.
—Senyor Romanones	—Ja va.
—Ministre d'Estat.	—Ja va.
—Amic dels aliats	—Ja va.
—Quefe del Govern.	—Ja va.
—Salvador d'Espanya	—Ja va.
—Amic de Catalunya	—Ja va.
—Coix incomparable	—Ja va.
—Tu, el dels dipòsits francs	—Ja va.
—Tu, el radical	—Ja va.
—Tu, el de les subvencions al clero.	—Ja va.

ELS GERMANS SIAMESOS

—En aqueixos fenòmens el cas és sempre imminent. Quan l'un fa el badall, l'altre no triga gaire a morir-se.

Ja va, ja va i no venia, lo que arribaren foren les eleccions i amb elles la nova de que el president del Consell (no de Cent, sinó de ministres) i al mateix temps ministre d'Estat, vist que Anglaterra no's vol despendre ni d'una unça del mineral que arrenca de Río Tinto, havia decidit fer una *gran compra* als E. E. U. U.

Tant gran compra que no n'hi ha per començar. (R. Mir. *La Vanguardia*).

Perfectament: que's pensen que'l sulfat dels Estats Units serveix per a les vinyes? I cal! El sulfat serveix per a les eleccions. Serveix per a matar el *mildium* de la voluntat popular, per a engreixar al caciquisme, per a fer perdre al més simpàtic dels candidats de la «Lliga». En Pere Rahola.

En Matheu, gendre d'en Maristany, es dirigí als electors de Vilademuls i els digué o feu dir.

—Qui voti an en Rahola no tindrà sulfat, qui voti an en Bellver lliberal-romanonista podrà cobrir de verd totes les seves vinyes.

I... un pagès és un pagès. Les coses que s'arriben a veure. Per això no volia morir la vella.

Pobre martre!

No n'hi havia prou amb tenir carrers i jardins fets una llàstima. També a les nostres estatués els hi ha tocat el torn. Una de les més abandonades, és la del gloriós martre Rafel Casanova.

Vergonya causa veure aquell terraplè sense plantes i tot plè d'herbes, delícia dels remats de cabres.

I encara més. Aixís com en altre temps al gran patrici li feren blanc amb una bala maleïda, avui n'hi fan també amb pilots de fang, doncs no sembla sinó que'ls *trinxes* l'hagin prè per ninot del «Pim Pam Pum».

De què serveixen municipals, urbans i *guarda-pasetos*? Ja sé la resposta: «Com que el sòcol és interí, no vé d'un pam.»

Ai de nosaltres si l'hi fan un monument definitiu! Semblarà que hi hagin passat els alemanys!

PAPERAM

PROGRESO Y POBREZA, per *Henry George*.—Aqueixa obra, una de les més celebrades del famós economista i sociòleg George, havia sigut sempre defectuosament traduïda al castellà. Avui la benemèrita «Biblioteca Sociològica Internacional» de la Casa Henrich i C.^a ens la ofereix en una versió pulcra i exacte, sense nebulositats ni estisorades.

Un llibre de gran trascendencia social que, amb tot i fer ja quaranta anys que és escrit, a tothora sembla d'actualitat; i que per les condicions en que vé ara publicat (dos tomes, edició econòmica) està cridat a fer un bon servei a les nostres classes proletaries amigues d'ins-truir-se i perfeccionar-se en el coneixement de les escoles socialistes.

RONDALLES, per *Mossèn Jacinto Verdaguer*.—Es el volum que fa vintiquatre de la col·lecció d'Obres Completes del nostre immortal poeta místic. Consten en el llibre, que és de un inapreciable valor folk-lòric, aprop de cinquanta rondalles, anècdotes o contes en prosa, recullits per l'autor de *L'Atlàntida* en els diferents indrets de Catalunya on havia residit, sempre estudiant i sempre cantant, el gloriós trovare.

CRÓNICA DE LA FIESTA DEL ARBOL EN ESPAÑA.—Havem rebut el volum corresponent als anys 1914 i 1915. En ell s'hi dóna compte de les grans solemnitats efectuades en pro de l'arbre en les diverses regions espanyoles, acompanyant al text, compost de memòria, ressenyes, himnes i discursos, un sens fi de interessants fotogravats.

BLS ALEMANYS A BARCELONA

—No t'agradaria veure un canó de 42 al natural?
—No, gracies. Si es tractés de un 34 i mig, encara!...

CONSEJO PROVINCIAL DE FOMENTO DE GERONA.—Memoria dels treballs realitzats per aqueix Consell en l'exercici de 1915.

PROTECCIÓN A LA INFANCIA.—Memoria de la gestió que durant l'any 1915 feu la benemèrita Junta Municipal de Protecció a la Infància i Repressió de la Mendicitat de Figueras.

CARTILLA ELECTORAL.—Es la quarta edició de la Cartilla Electoral per a interventors, publicada per don L. Abans. Molt útil per a la gent que forma les meses el dia de les eleccions.

LA CORTE DEL REY JOSÉ, per P. de Répide.—Es el número 379 de la col·lecció «Los Contemporáneos».

LECTURA POPULAR.—El darrer fascicle publicat es titula *Poesies* i és original de Albert de Quintana.

HORAS DE VACACIONES, per Felip de Romaña Gelada.—Mitja dotzena de *Narracions* originals de diversos autors alemanys, traduïdes al castellà amb molta soltura i en un estil literari molt acurat. Es llegeixen amb veritable fruïció tant per lo interessant dels arguments com per lo ben tractat de la forma. Es un llibre trasplantat en hores de vacances per un escriptor molt jove i es propi, naturalment, per a ésser llegit en vacances per la gent jove.

LEGISLACIÓN DE OBRAS PÚBLICAS, per Joan B. Catalá i Gavilá.—Acaba de publicar-se en un volum que comprèn *Obras Pùblicas*, Ferrocarrils i tranvies, Carreteres i Camins veinals, amb totes les lleis, Reals Decrets i Reals Ordres i Disposicions dictades. (Forma part de l'acreditada *Biblioteca Jurídico-Administrativa*.)

SEPT SCIENCIES

ESPURNES DE LA GUERRA

La mort del nostre gran Granados no és una espurna de la guerra, és una punyalada a traïció que aquests pirates del mar han donat a Catalunya. Fa tres setmanes que morí el nostre pobre amic, i encara ens sembla que no pugui ésser. Encara ens sembla que ha sigut un mal somni; que l'havem de veure comparèixer d'un moment a l'altre i estrenye'l an els nostres braços.

I es que tanta maldat, tanta hostilitat sense com va ni com costa, tanta bestiesa criminal no ens cap a l'ententiment, no sabem avesar-nos-hi! En tots els crims un cerca el perquè, els motius, la finalitat, però aquest és tan sord i tan estúpid, que sembla que el mal ha trobat uns homes nous, per dur una nova malura: La criminalitat sense un fi.

No sabem escriure amb fel les nostres cròniques: però aquesta volta no és amb fel és amb metzines, amb verí, regades amb llàgrimes que voldriem treure de la ploma per ferir aquests homes automates, que enlloc d'entranyes tenen rodes. Voldriem que la nostra intenció fos com un llamp que fes enfonsar aquests nous monstres que crien les aigües del mar. No del mar, (que no n'es capaç) dels homes, i tampoc els homes, sinó aquests monstres alemanys que no poden merèixer perdó de Deu ni de l'història, ni de ningú que tingui fills i que sia capaç d'engendrar ne.

«Coses de la guerra» hi hauràn masells, que tindran

l'aplom de dir. «Coses de selvatges armats», dirà tothom que tingui consciència! «Coses d'assassins uniformats!» «Coses de besties instruïdes!» «Coses de monstres disciplinats!» «Coses de selvatges que saben de lletra!» La guerra, amb tot i ésser terrible, no havia arribat mai a ésser una cosa calculada i cronomètrica com l'han portada aquests enginyers que maten d'un modo metòdic. Les eines d'abans, quan apuntaven apuntaven a l'enemic! les eines d'aquests destructors, son com la dalla que sega el món. Mateix seguen flors que seguen agram. Es la bestia que passa sense vista, amb un engranatge an el lloc de l'ànima.

I Espanya què ha fet? Que havem fet tots plegats? Protestar alguns, callar les majories! Que'ns matin grans homes! Que'ns matin infants! Que deixin abandonats al mig del mar, aquests pobres mariners del «Vigo» i del «Santanderino»! Que no ens destorbin la digestió! Que duguem una vida reposada! Que Espanya sia una bassa d'oli! Mal que mal més ens estimavem l'exaltament de al «Marcha de Càdiz» que l'actual ensopiment de momia. L'única tradició que'ns quedava, que era un instint de bogeria, s'ha tornat una pau poruga. Ja no aspirem més sinó a que la nostra terra sembli una casa de dispesa!

Ningú farà res per tu, bon amic Granados! Faràn conèixer la teva música que't regatejaven quan vivies! Et faràn funcions de desagris sabent que t'havien agraviat! Alguna tòmbola, un ofici de morts, on tocaràn les teves notes an el moment que ja no les pots sentir, però Espanya dir al Kaiser, lo que ha de dir-li; que la vida d'un gran artista no's paga amb excuses ni amb raons, que'l que fa un crim té de pagar-lo, que'ls seus marins estàn degradats, això no ho dirà perquè tenim por!

Pot-ser al que t'ha mort, estimat Granados, li donaràn la creu de ferro; mentres que a tu, ni una creu de fusta et podrem posar a la teva tomba. Les creus que's posen an el mar, les aigües les llencen a la platja!

XARAU

El gloriós poeta castellà Zorrilla fou fecondíssim dramaturg. Pot ben dir-se, sense pretensions de judicar-lo, que fou un moment del teatre espanyol.

Imaginà moltíssims arguments, arranjà moltes llegendes. Sa imaginació portentosa, sa meravellosa facilitat crearen obres prodigioses lo mateix al llibre que al teatre.

Doncs bé: amb tot i ésser autor teatral tant prolífic i tant desitjós de l'aplaudiment públic, al intentar fer viure la llegenda bellíssima de *El Cristo de la Vega*, no la dugué al teatre sinó al llibre amb el títol de *A buen juez, mejor testigo* amb versos tant extraordinariament fluids i bells que han passat a les antologies.

Indubtablement, son gran instint poètic li feia témer per la llegenda si la teatralitzava; sens dubte cregué que a les taules perdria molta vigorositat i compregué que no era el teatre el lloc que li esqueia.

Per això, poguent fer un drama, s'estimà més fer un poema.

De totes maneres, totes les opinions són discutibles. Aquesta que en Zorrilla expressà pràcticament, ha sigut també discutida. I ve't-aquí que'ls senyors Cantó i Soldevila, admiradors ferventíssims del gloriós poeta, no poguent tolerar que li sigués discutida cap opinió, se concertaren per a donar-li, per sempre més, la justícia de la raó.

DAVANT DE VERDUN

—Dec fer avinent a Sa Altesa que les dònnes i criatures han evacuat el poble,
—Ah, si?... Doncs així que pari el bombardeig.

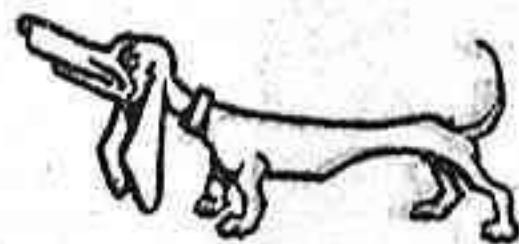
A l'efecte imaginaren, amb molt acert, que si ells duïen la llegenda mateixa del Crist de Toledo a les taules, es veuria com en Zorrilla tenia raó al no dur-la al teatre. Per a que l'intent no fós titllat amb l'aggravant d'*alevosia*, uniren a sa obra una bella música del mestre Villa. Volien demostrar que *El Cristo de la Vega* no era per a dur al teatre i que perdria molt treient-la del marc en que la col·locà en Zorrilla, a qui volien aixís retre, una vegada més, son homenatge.

Poden estar satisfets els senyors Cantó i Soldevila. Son intent ha donat el fruit que esperaven. *El Cristo de la Vega* ens ha demostrat que en Zorrilla tenia raó.

L'obra fou, al Tívoli, molt ben representada. Molt cuidada la escenificació.

El decorat, era d'en Muriel. ¿Per què?

FARFARELLO

NOTES D'ART

A la sala Parés exposen dos artistes molt coneguts del nostre públic i que sembla s'hagin acoblat més que per res per allò de que els extrems se toquen.

En Martí Garcés pinta interiors de palaus i cases senyoriales; l'Agapit Casas és un enamorat dels paisatges dels nostres Pirineus i dels jardins de la nostra costa. I aquí vé lo curiós: d'aquesta barrijo-barrejo en resulta una de les exposicions més interessants de les celebrades en lo que portem d'any.

Hi ha que remarcar encara la diferencia de procediment que en la factura dels seus quadros usen els dos artistes; l'un, en Martí pinta de dalt a baix, l'altre, en Casas sempre de través; en Garcés sembla volguer estalviar color o tenir por de que una pinzellada massa forta trenqui l'encant i la pau d'aquells interiors; l'altre llença els colors quasi a grapats i aixís resulta que hi han teles que si no són relleus ho semblen.

La única llàstima és que tant l'un com l'altre artista ensenyin novament algunes teles ja conegudes. En això creiem que s'han equivocat. Sobre tot, si es fa, s'avisar. No està bé que un home digui:

—An aquest jo el conec. D'on conec an aquest?

I que surti el pare de la criatura, dient:

—Home, si és aquell que vaig presentar-li l'altre dia, però avui torno a portar-lo.

Home! això no.

De l'Agapit Casas preferim les teles fetes quasi exclusivament amb verds, aixís «Camí del Vern», «Camí de la Font del Ferro», «La serra del Navà», entre molts altres. Els jardins ens semblen com una mica tocats de cansament per part de l'autor. Hi ha una excepció «Roses de Tardor».

En Martí Garcés presenta una tela, «El transparent blau», que és una preciositat i per a nosaltres voldríem. Són molt remarcables «Lectura interessant», «L'avia», «Raig de sol», etc.

Lo que no ens agrada és el *bodegón* aristocràtic. Cregui el senyor Garcés que per a natures mortes són millor altres models i cregui també que pot-ser Déu no l'ha cridat pel camí d'aquesta classe de pintura. En el seu art hi ha una miqueta de literatura que li dona un regust deliciós i que és impossible fer que tinguin els objectes inanimats. Suposem que vostè sab com nosaltres que les habitacions tenen vida, caràcter i ànima.

Felicitem als expositors.

Amb les eleccions, els nostres *sportmen* diumenge no actuaren, o si actuaren, ho feren molt dèbilment.

Per què? Es que són polítics? Oh, cà! Individuu coneixem nosaltres que és catalanista i juga al *F. C. Espanya*. I d'altres que són republicans i remen en el *Reial Club Marítim*. Ironies del sport!

Doncs sí, no creiem en el sentiment polític dels nostres deportistes. Aixís és que ens estranya que diumenge no hi haguessin més coses, màxim tenint en compte que acabem d'entrar a la primavera, i la vida *au grand air*, (que diuen els soldats d'en Joffre), hauria d'estar a l'ordre del dia.

Però no'ns desanimem que tot vindrà. Si diumenge poguerem anar tranquilament a recórrer col·legis deixant que els bogadors del Marítim se classifiquessin en canots de passeig, que els de l'espardenya corressin al Parc i que els del *Barcelona* entrenessin el seu primer equip (que, dit siga entre parèntesis, jugà ahir i no l'altre divendres a Madrid) en canvi se'ns prepara pel dia 23 *match* de boxa a la plaça de toros Monumental entre el negre Jack Johnson i el blanc Arthur Cravan, i uns partits de foot-ball amb el *Young-boys* de Berna, i per a diumenge que vé, regates del Club de Mar i altres festes deportives interessants, de que ja parlarem.

I a propòsit del *F. C. Barcelona*. Havia de jugar divendres a Madrid però, segons sembla, com que hi va haver gran bullit a l'Assamblea de la Federació Espanyola, el dia se canvià i ahir dijous havien de contendir a la vila de l'ós, el *Madrid* i el *Barcelona*, aquest darrer complet, amb tots els jogadors del primer equip. Suposem que hauràn guanyat donant una lliçó als madrilenys, perque sinó, n'hi hauria per dir-los-hi qualsevol cosa an aquests xicots. Es la primera vegada que, (jugant de Campionat), un equip nostre empata amb els madrilenys.

Si com esperem, guanyen, quedaràn finalistes per a fer-s'ho amb el formidable *Atlètic* de Bilbao, fa anys campió de Espanya. El camp on deuràn jugar, serà, segons sembla, a Madrid si guanyen els nostres i a Barcelona si guanyessin els madrilenys (els déus no ho vulguin!)

També sobre el foot-ball passen coses extraordinaries, estupendes. El comitè de la F. E. va dimitir empaitat per vascogats i catalans, perque, realment, ho feia molt malament, però, saben vostès qui va nomenar-se al seu lloc? Doncs president, en Maura i Gamazo, vispresident en Carlos Arniches... etcètera.

Com a coneguts ja ho són aquests dos, però com a *sportmen*, és la primera vegada que els sentim nomenar.

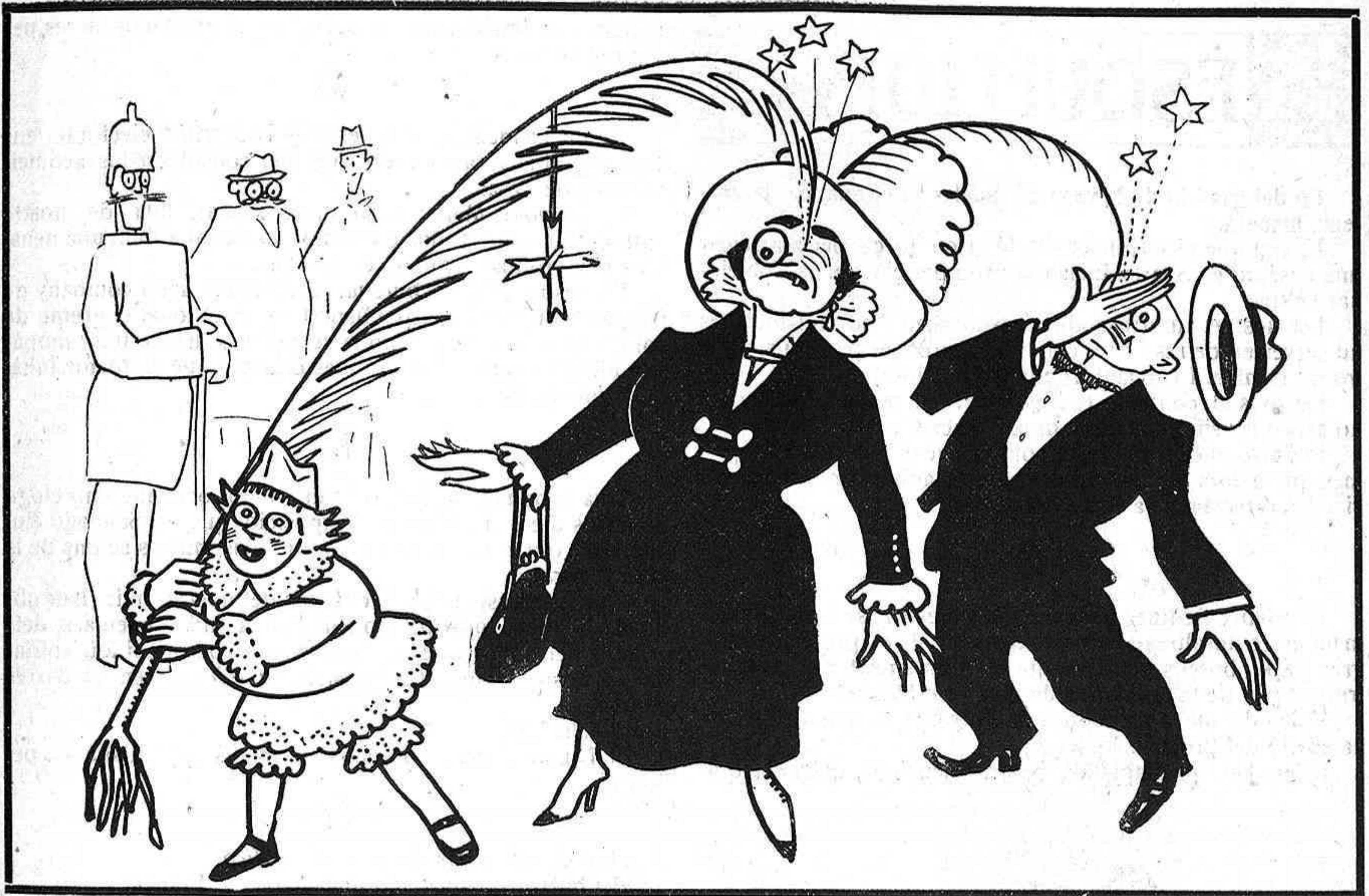
Anem a dir que ja hi convenia al foot-ball un xic de influencia intel·lectual perque n'està molt mancat.

El dia que aquí nomenem president de la Federació an en Cambó i vispresident an en Tiago Rusiñol, s'hauràn acabat les dissidencies; i sempre estaràn a més alsaria que'l *capitán* Peris i en Gimeno (a) Pallofa.

Heu's-aquí que, no tenint res de que parlar, hem omplert ja quatre quartilles. Vaja, prou!

HIP

DIUMENGE DE RAMS

—Ten compte, criatura, que't treuràs un ull, amb el palmò!...

LA VEU DEL REDEMPTOR

A UNA DÒNA DE MÓN

Rosa cullida — per una ingrata mà,
 en el bell temps — de la teva ignocència,
 quan no podies — encara imaginà
 el resultat — d'una lleu imprudència.

Tu, que ets avui — la mestra en saborosos
 plaers, gaudits — per diferents companys:
 brindant la copa — als llavis ardorosos,
 no't dones compte — de com passen els anys?

La d'ulls de foc, — que tens els pits molçuts
 i rodoníssims — de la maternitat,
 i hàbil et mous, — front a front dels vençuts,
 dels flacs de cor, — dels sense voluntat;

dòna de món, — regina de la vida,
 que giravoltes — com àliga imperial:
 trobant-te sola, — al món de la mentida,
 no't dones compte — qu'estàs fent un gran mal?

¿Perquè, l'amiga — d'un home redemptò,
 no vol comprendre — la dolçor de la veu
 amorosida, — que parla amb efusió,
 dient: *Amor*, — *Amor*, per tot arreu?

El teu problema — és carn i economia,
 la teva gloria — és la prostitució;
 vetlles de nit, — passes dormint el dia...
 quin és el sol — que't donarà escalfô?

¿I quan ton còs, — avui marmòric, bell
 com una escorça — de sagnanta magrana,
 que té magnats — que li fan d'escambell,
 perdi el color, — agonitzi de gana?...

Ai, Rosa! Torres, — torres més altes cauen,
 i ta caiguda — pot-ser serà mortal;
 que al teu redós — sers envilit hi jauen,
 darrer graó — de l'escala social,

i vindrà un jorn — que't giraràn la cara,
 cansats de tu, — del miserable món...
 i, què diràs, — amiga, quan encara
 sentis ma veu — que, parlant-te, et confón?

La veu d'amor, — que mai per mai oblida
 al ser volgut — ni a l'amic malhaurat,
 ni a tu, oh dòna, — que vius de la mentida,
 portant als ulls — destells de veritat.

Dóna'm un bés, — un bés inacabable,
 un bés pregón, — que't puga redimí,
 que't torni el còs, — sempre més, impalpable
 i que t'abstregui — dels altres vers a mi.

Per ara, adéu: — fins que la profecia
 quedi complerta — de l'home redemptò;
 fins que t'apartis — d'aquesta mala via,
 i, redimida, — 't pugui tornà el petó.

A. CALDERER MORALES

ESQUELLOTS

Lo del gas i lo de la vaga de paletes continua de la mateixa manera.

Es veu que ni l'Ajuntament té prou força per a arreglar una cosa, ni en Suárez Inclán té prou perícia per a solucionar l'altra.

Les nostres autoritats quan exerceixen d'administradores no serveixen de res. Fan com els moros, es posen un dit al front i rumíen. I rumiant, rumiant s'hi adormen.

Després el conflicte es resol per ell mateix, i aleshores no saben fer sinó una cosa: donar gracies a Alà!

Per això el bon poble, el poble pacient i *pagano* lo primer que hauria de fer amb els seus administradors és enviar-los directament a Alà... Alà... Alà...

El cèlebre jardiner parisenc, M. Forestier se troba actualment entre nosaltres al objecte d'arrodonir el projecte de un gran park, boscos i jardins, que l'Ajuntament pensa construir al peu de la muntanya de San Pere Martre.

Voleu dir que aquest projecte Forestier no serà una segona edició del projecte Jossely?

Estem tan tips d'aplaudir bones intencions, que'l dia que

ENTRE ATLETES

—Desenganyl's, Johnson, aquí no hi ha més campió negre que'l clero.

aquestes es transformin en actes, no'ns quedaràn forces per a picar de mans.

Aconteixements que, a pesar de la *derrota* electoral, ens han alegrat la vida aqueixos dies, per considerar-los aconteixements de casa:

La senyora María Rusiñol, de Planàs, filla de nostre entranyable amic Santiago Rusiñol, ha donat a llum una nena. Una nena robusta i guapa com sa mare.

El nostre *chef de bureau*, el diligent i actiu company de fatigues editorials Josep Gispert ha abandonat el gremi de solters emmullerant-se amb la senyoreta Casilda una simpàtica bilbaina que aviat serà més catalana que el doctor Julià.

A tots l'enhorabona.

Tota la premsa de Madrid s'ha vingut ocupant amb elogi, aqueixos dies, de la magna Exposició que en Santiago Rusiñol va obrir no fa gaire en un dels millors salóns de la *villa y corte*.

Com era d'esperar, els cuadros del nostre amic han obtingut un sorollós èxit, donant peu a mil comentaris dels crítics i del públic que no comprenen el perquè li fou «birlada» a nostre gran artista la *Medalla d'honor* en el darrer concurs.

El felicitem.

El felicitem pels dos aconteixements: pel d'allà i... pel d'aquí.

Títol de un article de *El Dia Gráfico*:
«La horrorosa situación financiera de Francia.»
No sé de què s'esveren.
Vostès rai, que cobren en marcs!

Diumenge passat, dues corregudes de braus; una a la Monumental, tan monumental com la candidatura dels lligaires, i una altra a «Las Arenas».

Total un ple regular a la primera i un ple a vessar a la segona, que representen quarantamil espectadors entre totes dues.

Què vol dir això?

Que la candidatura de les banyes fou la que s'emportà més nombre de votants.

I això que d'anar a les urnes no'n fan pagar res.

¿Sabeu aquell senyor Oteyza que varem patir aquí una temporada? Aquell tan castellà, tan *noble* i que volia ésser tan terrible des de les columnes de *El Liberal*?

Ja se'n recorden, oi? de qui volem parlar.

Doncs bé; malgrat d'ésser tan castellà, al *Liberal* de Madrid també se l'han tret de sobre.

Es massa home aquest Oteyza. Fa riure massa.

Els alemanys han torpedejat un barco espanyol. Es veu que no en teníen prou amb l'assassinat d'en Granados.

Arriba l'hora de que si no el Govern, Espanya digui: ¡ja som neutrals, ja, però no tant!

¿No sabeu que diuen ara els alemanys respecte al torpedejament del «Sussex»?

¡Que fou torpedejat pels inglesos!

L'ENVEJA

—Quina sort té, aquest Romanones!... Mireu que poguer-se enredar amb el Kaiser!...

!!!Quina barral!!
No se'ns acut cap altre comentari...
Es a dir, sí... però són pitjors.

Moltes personalitats que ho eren fa dos dies, ja no ho són. E poble els hi ha tret l'*ilustre*. Alguns se queixen, perque això de ser ex- (ex-diputat) no'ls hi agrada; ho comprenem. Però és la forma més gràfica que el poble té per a retirar sa confiança.

—Fulano és diputat altra vegada?
—No, home. Ex!
Ex!

Al Palau de la Musica Catalana s'exhibeix la pel·lícula *Christus* de la que en faríem l'el·logi si algú ens hagués convidat a veure-la.

L'*argument*, com se comprèn és la vida de Jesús. La musica és d'un *Monsenyor* i acaba amb un pet d'orga que fa fredat. Abans de començar la pel·lícula se crema incens...

¡Re... christus! Voleu dir que no n'hi ha un gra massa?
Sí; un gra... d'incens...
Ja's comprèn que la explotació és cosa d'en Pich.
Primer que en lloc, se va exhibir al Convent dels Jesuïtes, correligionaris industrials del ex-aspirant a candidat a la senaduria per Tarragona.

A Barcelona han guanyat les eleccions la *Lliga* i els le-rrouxistes.

—¡Ara ba ve!—deu dir en Casas Carbó.
—¡Aviat s'acabarà!—diem nosaltres.

¿Com ha acabat aquell sainet de «Amics de la Unitat Moral d'Europa»?

¿Algú en sab alguna cosa? ¿Qui ens en farà cinc cèntims?
¡Ja va ésser una pensada!
Llàstima que no ens hem divertit. No pogueren passar del primer acte, els Amics de la Unitat Moral d'Europa, no

precisament per falta d'Europa, sino per falta de Unitat i sobre tot per falta de Moral. (Amic caixista: no dobli aquesta erre, perquè'm faria dir una mentida).

Ha entrat a formar part de la Redacció del nostre estimat confrare *El Diluvio*, amb el títol de Redactor en qüestió, nostre antic company el brillant publicista don Josep Miró, qui, sens dubte sabrà donar al popular diari aires de distinció i renovellament.

Felicitem a l'il·lustrat amic per l'important càrrec i a l'empresa de *El Diluvio* per l'excel·lent adquisició.

L'Institut d'Estudis Catalans, o el seu secretari universal, ha organitzat unes conferències que anomenen, modestament, d'alts estudis.

D'aquestes conferències han estat encarregats els nostres germanòfils, ignorem si per l'Institut, o si pel seu secretari universal. En Terrades, l'Ors, en Vidal i Guardiola, en Montoliu, en Maluquer.

Es la resposta que dona l'Institut al present de llibres que li fa l'Estat francès i a les anunciades conferències de savis francesos.

No queden més que dos germanòfils, capaços de donar conferències, que no hi figuren: l'excèntric doctor Murua i el divertit Moraguetes. Però confiem que el senyor secretari universal de l'Institut, trobarà la manera d'inquibir-los.

Un home hi ha hagut a Barcelona que creia en el triomf d'en Corominas.

Un home va apostar, temerari,—una aposta ínfima, naturalment—per en Corominas.

Aquest home, va ésser en *Xenius*, el filòsof que escolta les palpitations del temps, naturalment.

Decididament Barcelona és la capital de les reventades. Som la ciutat àcid i la ciutat antropòfaga. Aquí agredim an en Maura, xiulem an en Titta Rufo i derrotem an en Pere Corominas. Serem sempre la ciutat insurgent, a la qual els reis han de demanar permís abans d'entrar-hi.

Ara és el nostre hoste Jack Johnson, el rei de la boxa, en Cop de Puny I. Pels nostres carrers exhibeix la seva còrpora agressiva, i la gent es pensa que és un altre Muley Hafid, però més negre. Visita els nostres bars, bevent cok-tails sense parar, i a l'«Excelsior» fa broma. Broma de negre amb bíceps, broma de fera que reposa, ballant amb una dona com si fós una cadira i mostrant els punys als cambriers quan intenten cobrar.

En Johnson, de vegades, en els bars, fa música. Agafa el el violón i toca el wals de moda. I joh poder de la ciutat nivelladora i disolvent! En Johnson, el terrible, pels habituals de l'«Excelsior» és un senyor que no fa més que tocar el violón.

De una nota oficial donada a Casa la Ciutat:

«El comandante de la guardia municipal interesa de la comisión de Gobernación se adquieran cinco caballos para la sección «montada.»

Cinc cavalls, s'han de comprar?

Ja veuràn com, d'aquí dos dies i amb aquest motiu, deu regidors se'n van a fer un viatge cap a Valencia.

Pagant els barcelonins, naturalment.

Entre les conclusions aprovades en la reunió del Círcol de Belles Arts, com a protesta per l'assassinat del mestre Granados, n'hi ha una que diu:

«Que los bienes de los extranjeros residentes en territorio español respondan de las vidas y haciendas de los súbditos españoles perjudicados por alguno de aquellos atentados cometidos por los connacionales de dichos extranjeros.»

Ai, ai, ai, ai!

Que's comencin a preparar els del *Dia Gráfico*.

Aviat totes les màquines passaràn a mans dels aliats:

Mal de coll.

Diuen que el Kaiser està molt mal de la gargamella.

No n'hi ha per menos.

Se li ha atravesat un Verdum!

Una senyora que's dona fums d'ésser una gran mestra de piano toca un fragment de Chopin davant de la criada.

—Què faries, tu—li pregunta an aquesta—si toquessis com jo?

—Molt senzill—fa la minyona.—Aniria estudiant fins que en sapigués...

La simpàtica muller entra al despatx del marit.

Ell.—Què vols, maca?

Ella.—Venia a demanar-te que'm compressis un altre sombrero.

Ell.—Però... si estem a Reis i l'últim te'l vaig regalar per Nadal...

Ella.—Sí, però... era l'any passat!

Un que val per varis: S'estima el bon intent.—P. S.: Mercès per l'adhesió. Ara ja tenim partit; ara la tasca és garbellar, depurar i arrencar les males herbes.—Emili Barat: El dibuixant diu que és una dent, però a mi també em sembla que és un *caliquenyo*.—J. R. A.: No tingué cabuda, per excés d'original.—Equis: Això mateix en una forma més musical pot-ser m'agradaria.—Llagostí: Això no és una *puasia*; és una llangoniça picanta.—J. Costa Cots: M'ha semblat de poca transcendència.—A. Granier: Crègui'm, envii-ho als Jocs Florals de la Tarumba que li premiaràn.—M. Palau: De dibuixants aprenents ens en sobren. Primers oficials se necessiten.—P. Farró: Com a quadret popular no està mal, però peca de llarg i els versos no maten de correctes.—Miquel Munné: Aquesta mena de poesia íntima amorosa, ha de tancar molta novetat i molta gracilitat per a resultar passadora.—Josep Caballé: Lo mateix dec dir-li a vostè. Molt bona intenció però ni nou ni gràcil. I prou per avui.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, OIm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2
TELÉFONO 4115

NOVEDAD

LA GALATEA

por
Miguel Cervantes Saavedra

Un tomo 8.º tela

Pesetas 2'50

GAZIEL

NARRACIONES

DE TIERRAS HEROICAS

(1914-1915)

Un tomo

Pesetas 3

NOVELA por Vicente Blasco Ibáñez

Los cuatro jinetes del Apocalipsis

Un tomo PESETAS 3'50

GRAMÀTICA ELEMENTAL DE LA LLENGUA CATALANA

PER

A. ROVIRA I VIRGILI

Un tom tela

Pesetes 3

DICCIONARI CATALÀ - CASTELLÀ CASTELLÀ - CATALA

PER

A. ROVIRA I VIRGILI

Un tom d'unes 900 planes, imprès sobre un paper
finíssim i intransparent, relligat amb pegamoid

900 planes, 2 centímetres de gruix!! PTES. 10

JOAQUÍN M.ª BARTRINA

ALGO

POESÍAS

Novísima edición decorada Ptas. 4

EL POBRE VIUDO

PER

SANTIAGO RUSIÑOL

Pesetes UNA

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebirà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extraviós si no's remet, además, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

L'APOTEOSI

L'angelet se'n va amb l'Etern
i el diable cap a l'infern